

Tweede internationale Citatie-Analyse voor de ruimtelijke wetenschappen over de periode 1994-1996

"Wie schrijft die blijft". Die gevleugelde zin doet al lange tijd opgeld in wetenschappelijke kringen. De ratrace om punten en om wetenschappelijke en publieke belangstelling woedt nog steeds. Kwaliteit en kwantiteit strijden om voorrang.

ROBBERT COOPS, DON DE GREEF
EN JOHAN WOLTJER*

De lijstjes van vooraanstaande publicisten -de vermaarde top honderd van economen in ESB- maar ook de kritiek daarop van miskende of teleurgestelde wetenschappers uit hetzelfde vakgebied. De top vijftig van vaderlandse geschiedkundigen ver scheen onlangs zelfs voor het laatst in het *Historisch Nieuwsblad*. Er is sprake van een "een op drift geraakte wetenschap die alle oog voor kwaliteit verloren heeft en slechts kijkt naar de kwantiteit en zich daar ook op beroept". Volgens redacteur Smits van het *Historisch Nieuwsblad* zijn dat de dramatische gevolgen van een stoelendans rond de beperkte universitaire instellingen.

De publicatiedrift van geografen, planologen, stedenbouwkundigen en demografen is in dat opzicht redelijk bescheiden. Het ambitieniveau lijkt -in ieder geval op het eerste gezicht- meer te liggen op innovatie en kwaliteit. Toch was het initiatief van de redactie van *Rooilijn* om jaarlijks een top honderd van meest publicerende vakgenoten in vaktijdschriften te registreren zeker niet onomstreden. Ook hier voelden enkelen zich tekort gedaan; de onderlinge wegingsfactoren en selectie criteria zouden niet deugen. Weer anderen voerden aan dat het aantal publicaties op zichzelf niets zegt over de (toegevoegde) wetenschappelijke waarde ervan. Het is allemaal waar en ongetwijfeld rele-

vant. Net zoals de kritiek die op de eerste (internationale) citatenanalyse is geleverd, zoals die in 1995 in *Stedebouw en Volkshuisvesting* werd gepubliceerd. Nogmaals, ook deze tweede citatie-analyse maakt niet duidelijk wie de meest smaakmakende ruimtelijke wetenschapper van ons land is. Toch geeft het een indicatie, samen met andere meetinstrumenten, zoals de top honderd van *Rooilijn*. Een indicatie die uitgaat van de vraagzijde: in hoeverre worden publicaties door anderen nationaal en internationaal gebruikt en (dus?) geciteerd. De daaruit resulterende ranglijst vormt daarmee een beperkte indicator voor het belang dat (inter-)nationaal aan het publicerend werk van een Nederlandse vakgenoot wordt gehecht.

WERKWIJZE

De hier gepresenteerde top-20 is gebaseerd op een citatie-analyse. Het is de tweede keer dat een dergelijke ranking voor geografen, plano-

de Social Sciences Citation Index (SSCI). Door deze SSCI te raadplegen is nagegaan welke auteurs op het gebied van de ruimtelijke wetenschappen de afgelopen drie jaar het meest zijn geciteerd in internationale tijdschriften. 'Zelfcitaties' horen daar vanzelfsprekend niet bij. Het maakt geen verschil uit welke bron een aanhaling afkomstig is, mits de referentie maar gedaan is in één van de tijdschriften die door de SSCI geïndexeerd worden. Vanzelfsprekend kunnen ook boeken in tijdschriften worden aangehaald.

De onderzochte populatie is ten opzichte van de eerste versie uitgebreid. De citatie-analyse heeft betrekking op het wetenschappelijk personeel van alle universitaire opleidingen op het gebied van de ruimtelijke wetenschappen in Nederland. Het gaat daarbij om de faculteiten ruimtelijke wetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG), Universiteit van Amsterdam (UVA) en Universiteit Utrecht (UU)

Stijgers, dalers en alarmschijven

logen, stedenbouwkundigen en demografen in Nederland verschijnt. Omdat in de periode 1991-1993 sprake was van een iets lagere citatie-ondergrens (toen vijf, nu negen) kon toen een top-25 ontstaan. Nu is dat een top-20 geworden. Onveranderd is gebleven dat het aantal citaties dat boeken en artikelen van Nederlandse auteurs na publicatie wereldwijd hebben gekregen zorgvuldig is nagehouden via

plus de ruimtelijk georiënteerde vakgroepen van de Technische Universiteit Eindhoven (TUE), Technische Universiteit Delft (TUD), Katholieke Universiteit Nijmegen (KUN) en Landbouwniversiteit Wageningen (LUW). Daaraan zijn de secties ruimtelijke economie van de Vrije Universiteit Amsterdam (VU) en de Erasmus Universiteit toegevoegd. Ook hebben alle leden van het Nederlands Instituut voor Ruim-

telijke Ordening en Volkshuisvesting (NIROV) en de auteurs die zijn opgenomen in de top-100 van *Rooilijn* deel uitmaakt van de onderzochte populatie. Aldus werd van velen in Nederland opererende geografen, (technisch-) planologen, stedenbouwkundigen en demografen de aanhalingen nagetrokken. Per lid van de populatie is uitgegaan van de totale score over de jaren 1994, 1995 en de maanden januari tot en met september van 1996.

De meeste nasporingen zijn met behulp van CD-rom uitgevoerd. Maar nog steeds konden niet alle 'valkuilen' die inherent zijn aan een citatie-analyse volledig worden ontweken. Waarvan acte! Zo is een nadeel van citatie-analyse dat bij een publicatie van meer auteurs alleen de eerste auteur door de SSCI geïndexeerd wordt. Helaas bleek dit ook bij de CD-rom versie van de SSCI het geval te zijn. Dikwijls zijn deze eerste auteurs degenen die met de achternaam het meest vooraan in het alfabet staan. Om de vertekening die hierdoor ontstaat zoveel mogelijk te ondervangen zijn de titels van publicaties en de namen van de medeauteurs opgezocht met de Nederlandse Centrale Catalogus (NCC). De auteurs moesten 'op eigen kracht' een totale score van minstens drie halen om in deze 'co-auteur check' te worden meegenomen. Het zoeken naar citaten van co-auteurs heeft plaatsgevonden met de delen 1994 en 1995 van de SSCI in boek vorm. Ook op een ander gebied bleek de score-analyse met de CD-rom wat onnauwkeurigheden te vertonen. Het gebruik van verschillen de voorletters en het feit dat er andere auteurs bleken te bestaan met exact dezelfde achternaam als de onderzochte auteurs strooide aanvankelijk roet in het eten. Ook hier was oplettendheid en een controle aan de hand van de SSCI in boekvorm noodzakelijk.

RESULTATEN

In de tabel zijn de meest geciteerden in de periode 1994-1996 in de top-20 weergegeven. Het betreft de auteurs die in de onderzochte periode minstens negen keer zijn aangehaald. Opvallend is opnieuw dat in de top-20 uitsluitend wetenschappelijke medewerkers van universiteiten staan vermeld. Praktijkgereografen of -planologen slagen er kennelijk niet in internationaal gezien de aandacht te trekken. Althans niet zodanig dat zij voldoende worden aangehaald in de vakliteratuur. Opnieuw zijn het vooral hoogleraren die goed 'presteren'. Daarnaast kan geconstateerd worden dat eigenlijk alleen schrijvers die zich van de Engelse taal bedienen, kansrijk zijn om internationaal gelezen en geciteerd te worden.

Omdat in vergelijking met de eerste citatie-analyse nu wel medewerkers van ruimtelijk-economische vakgroepen in de populatie zijn betrokken, kon hoogleraar Peter Nijkamp (VU) nu in één keer doorstoten naar de toppositie (134 citaties). Ook zijn VU-collega Piet Rietveld staat ineens in de top-3 met 43 citaties. Greg Ashworth (RUG) is ten opzichte van de vorige

Citatie top-20					
Rang		Naam	Instelling	Score	
1		Nijkamp, P.	VU	134	
2	(1)	Ashworth, G.	RUG	65	(56)
3		Rietveld, P.	VU	43	
4	(4)	Voogd, H.	RUG	38	(30)
5	(3)	Faludi, A.	UVA	30	(37)
6	(13)	Needham, B.	KUN	23	(9)
7	(18)	Dieleman, F.	UU	21	(8)
8	(2)	Timmermans, H.	TUE	20	(51)
	(9)	Willekens, F.	RUG	20	(16)
10		Van den Berg, L.	EUR	18	
11		Opschoor, J.	VU	17	
12	(22)	Priemus, H.	TUD	15	(6)
13	(13)	Van der Wusten, H.	UVA	14	(9)
14	(18)	Musterd, S.	UVA	13	(7)
15	(10)	Van Weesep, J.	UU	12	(14)
16		De Haan, L.	UVA	11	
17	(22)	Boelhauer, P.	TUD	10	(6)
		Paelinck, J.	EUR	10	
19	(25)	Cortie, C.	UVA	9	(5)
		Van Lindert, P.	UU	9	

editie een plaats gezakt, ondanks een lichte stijging van het aantal citaties (van 56 naar 65). Opvallend is het terreinverlies van Harry Timmermans (van twee naar acht). Barrie Needham en Frans Dieleman zijn qua ranking geklommen.

Redelijk opzienbarend is de nieuwe positie die de VU (vakgroep ruimtelijke economie) inneemt (plaatsen een, drie en elf). De UVA komt vijf keer in de top-twintig voor; de RUG en UU drie keer. De andere wetenschappelijke instellingen scoren lager.

Een strikte vergelijking tussen deze citatie-analyse met de top-100 van *Rooilijn* is methodologisch onmogelijk. Er zijn echter grote overeenkomsten in samenstelling. Veel van de auteurs die in de top-20 staan, komen ook in de top-100 van *Rooilijn* voor. Uitzondering daarop wordt gevormd door Ashworth, Voogd, Needham, Dieleman, Van den Berg, Opschoor en Van Lindert. De top-15 van *Rooilijn* komt overigens ook weer groten deels in de top van de citatie-analyse voor. De onderlinge overeenkomsten -althans qua resultaat- zijn groter dan bij de eerste citatie-analyse. Aanpassingen, zoals het vergroten van de populatie, hebben kennelijk een positief effect gehad.

Toch staat (of valt) de kwaliteit van de citatie-analyse met de gebruikte bron. De SSCI is weliswaar zeer uitgebreid, maar dekt niet alle citaties van 'ruimtelijke auteurs'. Op het gebied van namen en voorletters is de SSCI bovendien niet geheel nauwkeurig. Vooral is het echter teleurstellend dat de CD-rom geen opgave verstrekt van co-auteurs. De check daarop was dan ook niet gemakkelijk, terwijl dat gegeven wel veel invloed heeft op de scores. Gelet op de (opnieuw te verwachten) kritiek op

de gehanteerde werkwijze en de daaruit voortvloeiende resultaten van deze citatie-analyse nog het volgende. Natuurlijk kan de analyse nog weer beter en nauwkeuriger worden opgesteld en uitgevoerd dan nu gebeurd is. Dat hangt echter samen met de kwaliteit van de SSCI en zou veel extra tijd, energie en geld kosten. Een dergelijke investering kan veel beter worden gepleegd in de inhoudelijke verdieping van het vak. Navelstaren is leuk, maar het moet natuurlijk geen vaste gewoonte worden.

*Robbert Coops is partner bij Van Rossum & Partners, Don de Greef is student-assistent bij de Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen. Johan Woltjer is assistent in opleiding bij de Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen.

Bronnen

Camstra, R., 1996, Toppen en toppers. In: *Rooilijn*, 29, 4, blz. 191.

Coops, R.H., 1995, Top-25 van Nederlandse sociaal-ruimtelijke wetenschappers; een internationale citatie-analyse. In: *Stede bouw en Volkshuisvesting*, 76, 5/6, blz. 27-29.

Coops, R.H. en J. Woltjer, 1995, Naschrift. In: *Stede bouw en Volkshuisvesting*, 76, 9/10, blz. 34-35.

Deurloo, M.C., 1995, Citation Index RO discutabel. In: *Stede bouw en Volkshuisvesting*, 76, 9/10, blz. 34.

Groen, J. 1996, Publicatiedrift historici leidt tot einde van Top-50. In: *De Volkskrant*, 12 november.

Institute for Scientific Information (1994, 1995 en 1996) *Social Sciences Citation Index*, CD-rom uitgave.

Institute for Scientific Information (1994 en 1995) *Social Sciences Citation Index*, bibliografische uitgave.

Spanning in *Rooilijn* Top-100 ondanks mager publicatiejaar, 1996. In: *Rooilijn*, 29, 4, blz. 184-190.